

Szanowni Państwo,

Obchodzimy dziś siedemdziesiątą siódmą rocznicę powstania Uniwersytetu Łódzkiego.

Ta 77 rocznica przypada w roku, który został naznaczony, naznaczony wojną, straszną wojną na Ukrainie. To dramatyczne wydarzenie powoduje, że częściej rozmawiamy o naszej przeszłości, teraźniejszości i przyszłości, spoglądając na to co było i myśląc o tym co będzie.

Każdego roku pamiętamy o dacie 24 maja 1945 roku, słusznie, jednak powinniśmy pamiętać o tym, że historia życia akademickiego Łodzi sięga głębiej w przeszłość, a jest tak dzięki postaci prof. Teodora Viewegera, o którym mówimy rzadko, chyba zbyt rzadko.

To dzięki Profesorowi Viewegerowi – rektorowi Wolnej Wszechnicy Polskiej, biologowi, który studiował na Uniwersytecie w Liege i w Brukseli, w 1928 roku powstał Oddział Wolnej Wszechnicy Polskiej w Łodzi. Wtedy zaczęło się tutaj życie akademickie, które trwa już bez mała 100 lat. Uniwersytet Łódzki, powołany tuż po II wojnie światowej, dzięki profesorowi Viwegerowi jest kontynuatorem tradycji Wszechnicy, przed wojną nazywanej „siódmym uniwersytetem” i „kuźnicą postępowej myśli społecznej”.

Cytując historyka, Krzysztofa Baranowskiego, „po zakończeniu działań wojennych rektor Vieweger stanął na czele Komitetu Organizacyjnego Uczelni Państwowej w Łodzi

i doprowadził do powstania Uniwersytetu Łódzkiego. Wiadomo, że jeszcze w okresie okupacji pod kierunkiem prof. Teodora Viewegera Senat Wszechnicy działał w konspiracji, członkowie Senatu, charakteryzując później konspiracyjną działalność uczelni napisali: „Władze Wolnej Wszechnicy Polskiej pod kierunkiem niestrudzonego Rektora Viewegera brały udział w przygotowaniu zasad reformy szkolnictwa, opracowały szereg memoriałów w sprawie organizacji uniwersytetów (po odzyskaniu przez Polskę wyłączonej niepodległości). Profesorowi Teodorowi Viewegerowi, dzięki któremu ta akademicka sukcesja mogła mieć miejsce nie było dane objąć urzędu pierwszego rektora nowej polskiej uczelni. Te plany pokrzyżował tragiczny wypadek samochodowy, który wydarzył się 22 maja 1945 roku. Nie możemy jednak zapominać, że to również jego zasługą jest to, że możemy się tu dziś spotkać, jego zasługą są pierwsze wybudowane budynki Uniwersytetu Łódzkiego, jego zasługą jest sprowadzenie do Łodzi wspianiałych naukowców z Wilna, Lwowa, Warszawy, (organizacja słynnego tymczasowego łódzkiego przytuliska dla uczonych w hotelu Monopol), naukowców którzy zaczęli zmieniać krajobraz stolicy województwa – ten naukowy, kulturalny i społeczny.

Mamy to wielkie szczęście, że możemy chlubić się dwoma wielkimi naukowcami, którzy stali u zarania Uniwersytetu Łódzkiego. Profesorowi Tadeuszowi Kotarbińskiego oddajemy honory regularnie. Reprezentujemy wciąż te same wartości, które wyznawał w swoich dziełach, robimy dobrą robotę, idziemy ręką w rękę a nie nogą w nogę, nie stosujemy chwilozofii, tylko filozofię opartą na naszych niezmiennych wartościach – prawdzie i wolności. Jestem przekonana, że profesor Vieweger szedł przez życie zgodnie z tym samym zestawem zasad, działał niestrudzenie (rektor niestrudzony, nowoczesny, z wielkim autorytetem – to cechy najczęściej wymieniane przy jego nazwisku przez historyków). W związku z dzisiejszym świętem przybliżyliśmy postać Pana Profesora Viewegera – tekst o nim można przeczytać na stronie Uniwersytetu Łódzkiego.

Teraz, po tych wszystkich latach, nasze wartości (wskazaliśmy je w nowej strategii UŁ), którymi są odwaga, zaangażowanie, szacunek i współpraca, pozwoliły nam stanąć na wysokości zadania, gdy pomocy potrzebowali nasi wschodni sąsiedzi, nasi bracia i siostry.

Jako Rektor UŁ już w ubiegłych latach z dumą śledziłam ogromne zaangażowanie naszej społeczności w trudnych chwilach pandemii. Naszą współpracę i zaangażowanie, gdy trzeba było przystosować się do nowych warunków funkcjonowania w niezwykle krótkim czasie. W ostatnich miesiącach pokazaliśmy z kolei, że nasz kodeks moralny stosujemy w praktyce również w obliczu wojny na Ukrainie, w obliczu barbarzyńskiej napaści Federacji Rosyjskiej na wolny, suwerenny kraj.

Pomoc jaką niosła społeczność akademicka Uniwersytetu Łódzkiego osobom uciekającym z Ukrainy jest godna najwyższego szacunku. Należą się za to Państwu - pracownikom, studentom, doktorantom i absolwentom uczelni - ogromne podziękowania i z tego miejsca serdecznie Państwu dziękuję za pracę, poświęcenie, za Państwa serca. Tuż obok, na naszym osiedlu akademickim, mieszkają rodziny ukraińskich studentów. Znaleźli tu bezpieczeństwo i opiekę. Od miesiąca pracuje z nami kilkudziesięciu naukowców z Ukrainy, którym zapewniłmy takie same warunki, jakie mają polscy naukowcy. Studiuje z nami nowi ukraińscy studenci, dla których stworzyliśmy kierunek studiów w trybie ekspresowym. Inni goście z Ukrainy są u nas na kursach językowych. A przecież to nie jedyna nasza pomoc. Wiem, że niektórzy z Państwa przyjmowali naszych gości z Ukrainy pod swoje dachy, wspierali, pomagali uporać się z formalnościami, byli po prostu obok, gdy było to najbardziej potrzebne. Co więcej – są Państwo wciąż, bo jest to potrzebne i teraz. W tym miejscu chciałabym podziękować również naszym władzom samorządowym (szczególnie Panu Wojewodzie) za pomoc i wsparcie dla Uniwersytetu Łódzkiego w tych trudnych momentach.

Mając nadzieję, że wojna na Ukrainie skończy się jak najszybciej trzeba jasno podkreślić, że społeczność Uniwersytetu Łódzkiego zdała celująco kolejny egzamin, z humanistyki, egzamin praktyczny.

Tak, Możemy z dumą spoglądać w naszą przeszłość, na Wolną Wszechnicę Polską założoną w Łodzi w 1928 roku, na początki Uniwersytetu, na rektorów Viwegera i Kotarbińskiego. Zdaliśmy egzamin w teraźniejszości.

Ale, szanowni Państwo, możemy również z dumą spoglądać w naszą przyszłość.

Dzisiaj z ogromną przyjemnością i niekłamaną satysfakcją, chciaabym oficjalnie przekazać Państwu, że Uniwersytet Łódzki dołączył do European University of Post-Industrial Cities (UNIC) – jednej z sieci uniwersytetów europejskich. Oficjalnie odbierzemy nominację w czerwcu na spotkaniu wszystkich członków sieci w Uniwersytecie w Oulu.

Dzięki obecności w UNIC Uniwersytet Łódzki wkracza w nową erę funkcjonowania i uprawiania nauki, wymiany akademickiej, umiędzynarodowienia kształcenia. Nasi studenci będą mieli do wyboru - na co dzień - uczestniczenie w zajęciach w Bohum, Molmö, Cork, Rootterdamie, Zagrzebiu, Bilbao, Koć, Oulu czy właśnie Liege – gdzie kształcił się rektor Vieweger (historia potrafi zataczać piękne koła). Jakość badań naukowych i kształcenia wejdzie na nowy poziom co, mam nadzieję, przełoży się również na naszą pozycję wśród uniwersytetów klasycznych w Europie.

Uniwersytet Łódzki od dawna starał się zostać częścią jednej z europejskich sieci uniwersytetów i cieszę się, że mogę to ogłosić właśnie dzisiaj, w momencie niełatwym dla jedności Europy, także wobec toczącej się wojny.

Z okazji Święta Uniwersytetu Łódzkiego życzę naszej społeczności akademickiej wszystkiego dobrego, a naszym ukraińskim braciom i siostram życzę, żebyśmy jak najszybciej mogli spotkać się w ich bezpiecznej i wyzwolonej ojczyźnie i otworzyć nowy rozdział naszej współpracy.

(Sława Ukrainji) Veritas et Libertas.

Dziękuję Państwu.